

## De mythe van de catalogus

Geschreven door Eric Sieverts  
maandag, 29 juni 2009

---

*[Zie hier ook "[De mythe van Google](#) "]*

Veel bibliotheken beschouwen hun catalogus nog altijd als paradepaardje van hun organisatie. Overigens wel een paradepaardje waar veel aandacht, inspanning en geld heen gaat. Daarom even een gewetensvraag: wat heeft een gebruiker aan een catalogus? En dan heb ik het vooral over de catalogus voor het vinden van fysiek materiaal.



1. Als een gebruiker al weet naar welk boek hij op zoek is, kan het een handig hulpmiddel zijn, mits de naam van de auteur en/of de titel van het boek vrij exact en correct waren onthouden. Dat is dus voor de "Known item" search.

In die situatie kan ook het hebben van een gemeenschappelijke catalogus handig zijn, landelijk of misschien zelfs wereldwijd zoals [Worldcat](#) . Dat voor het geval een gewenst boek niet in de eigen lokale bibliotheek aanwezig is. Maar dan moet er wel een optie zijn, om eenvoudig te zien wat de dichtstbijzijnde lokatie is waar het wel aanwezig is (zoals in Worldcat) en of er een leveringsmogelijkheid bestaat (al wordt die laatste dienst wel erg duur - of is die zelfs niet beschikbaar - als het over de landsgrenzen heen gaat).

2. Als een gebruiker ter ontspanning "zo maar een boek" zoekt, is een klassieke catalogus eigenlijk nauwelijks van nut. Dan heeft iemand er meer aan om zo maar wat langs de planken te lopen en daar af en toe een boekje af te pikken, zoals ik dat in een boekwinkel in een dergelijke situatie ook doe. Maar daarvoor moet er wel een open opstelling zijn, die op zijn minst op genre of onderwerp is ingedeeld.

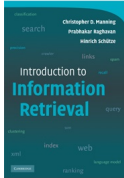
Een computersysteem heeft dan alleen enige zin als het met Amazon-achtige suggesties komt bij titels die je al eerder hebt geleend of zojuist hebt opgezocht. En juist ook dan zal er meer informatie (metadata) beschikbaar moeten zijn dan alleen een titel, drie trefwoorden en/of een SISO-code. Anders heeft de klant nog geen idee wat voor soort boek hem wordt aangeraden. Wat dat betreft hebben openbare bibliotheken op dit moment nog een betere uitgangssituatie dan universiteitsbibliotheken. Bij OB's kunnen de AI's (de aanschafinformatieteksten) in elk geval voor de gebruiker beschikbaar zijn. Bij UB's begint dergelijke extra informatie pas langzamerhand via links naar externe bronnen (zoals Syndetics) beschikbaar te komen.

## De mythe van de catalogus

Geschreven door Eric Sieverts  
maandag, 29 juni 2009

---

3. Bij onderwerpsvragen is de situatie ronduit rampzalig als je het van een catalogus moet hebben. Wie een boek over een algemeen onderwerp als "economie", "fysiologie" of "meteorologie" wil hebben, vindt nog wel wat. Maar wie op zoek is naar iets heel specifiek, wat vast in bepaalde boeken wordt behandeld, maar alleen in een specifiek hoofdstuk en niet als onderwerp van het hele boek, blijft met lege handen staan.



Laten we als voorbeeld eens een leerboek nemen: "[Introduction to Information Retrieval](#)", een boek van 480 bladzijden (dat overigens ook in zijn geheel - en af en toe ge-update - gratis op internet beschikbaar is).

Het boek telt 21 hoofdstukken, elk met een titel die vrij expliciet aangeeft welke deelonderwerpen en technieken daarin worden besproken. Elk hoofdstuk is nog verder onderverdeeld in paragrafen, waarvan het boek er in totaal 117 telt. Elke paragraaf ook weer met een vrij expliciete titel.

Ook telt het boek een onderwerpsindex: 14 dichtbedrukte pagina's met de lijst van alle onderwerpen die in het boek aan de orde komen.

In de catalogus is dit boek, behalve met de vrij algemene titel, beschreven met **ÉÉN** NBC code (06.64: Information Storage en Retrieval) en met **ÉÉN**

GOO trefwoord dat bovendien, met uitzondering van het woordje "en" dat in "and" is vertaald, identiek is aan de NBC omschrijving.

(Overigens had de vaak bejubelde mogelijkheid van User Generated Content de situatie voor dit voorbeeld ook niet veel verbeterd, de woordenwolk van user-tags in [Librarything](#) bood maar weinig meer zinvolle ingangen dan de gewone kale catalogus).

Wie specifiek iets wil lezen over één van de talloze (deel)onderwerpen die in het boek aan de orde komen, kan waarschijnlijk wel bedenken dat daar in een boek over "Information Storage en Retrieval" wel iets over te vinden zou kunnen zijn. Maar aan dit soort summiere metadata-records kun je ook absoluut niet zien in welk van die vele algemene boeken op dit terrein dat wel of niet het geval zal zijn. Daarvoor moet je elk van die boeken eerst van de plank halen (of uit een gesloten magazijn laten ophalen) om het door te bladeren op zoek naar het gewenste onderwerp.

Je hoeft maar eens gebruik te maken van Google Books, dat zelfs full-text in de geOCRde inhoud van hele boeken zoekt, om te merken hoe plezierig het is op zulk detailniveau te kunnen zien wat er in een boek aan de orde komt.

OK, zoeken in Google Books zal zeker ook precisieproblemen met zich mee brengen. Een boek waarin alleen op bladzijde 318 het woord "vectormodel" voorkomt, zal aanzienlijk minder relevant zijn, dan het eerder genoemde "Introduction to Information Retrieval", waarin hele paragrafen aan dat onderwerp gewijd zijn. Maar daar doen relevance ranking technieken wel iets aan.

Ook hier zijn OB's, met hun hopelijk doorzoekbare AI's, dus nog weer wat in het voordeel ten opzichte van UB's. Want ook al wordt daar gebruik gemaakt van extra boekinformatie van bijvoorbeeld Syndetics, dan is die in de catalogus helaas nog niet doorzoekbaar.

## De mythe van de catalogus

Geschreven door Eric Sieverts  
maandag, 29 juni 2009

---

Tussen de kale metadatarecords van onze huidige catalogi en het andere uiterste van full-text zoeken in volledige boekinhouden, kan ik me dus heel goed een tussenvorm voorstellen, waarin op zijn minst samenvattingen, inhoudsopgaven, onderwerpsindexen en omslagteksten van boeken mee doorzocht worden. Zolang we dat nog niet kunnen bieden, is het een mythe dat we onze gebruikers met catalogi een nuttig hulpmiddel bieden om de boeken te kunnen vinden waarin ze geïnteresseerd zijn. Daardoor jagen we onze gebruikers toch weer naar Google, dat op elke vraag *instant satisfaction* geeft.